

Розділ 7

Г'юго був у засланні. З власної провини. Він стояв на висоті трьох поверхів біля перил удовиноного майданчика* і спостерігав за човнами та поромами, які припливали й відпливали, привозили коробки й пакети з продуктами і навіть тимчасовий домашній персонал для приготування їжі й прибирання.

Джек найняв невелику армію для проведення цього свого божевільного конкурсу. Наразі було розбито всього-на-всього одне неоціненне мармурове погруддя, створене вже мертвим геніальним митцем. Джек тільки посміявся і сказав: «Ось чому в нас є страховка». Голова Г'юго ледь не вибухнула, саме тому Джек відправив його на удовин майданчик «наглядати за човнами».

Г'юго запротестував.

— Наглядати за човнами? Хтось має бути тут і слідкувати, щоб нічого більше не розбили.

— Г'юго, — сказав Джек із широкою та досить моторошною усмішкою, — твій поганий настрій лякає дітей.

Г'юго обвів кімнату руками.

— Тут немає ніяких дітей.

— Хіба ми всі не були колись дітьми? — сказав Джек.

* Удовин майданчик — огорожений перилами майданчик на даху, часто вкритий куполом чи башточкою, характерний для в північноамериканських прибережних будинків XIX століття. Вважається, що назва походить від дружин моряків, які видивлялися там своїх чоловіків, часто марно — океан залишав багатьох жінок вдовами.

Слушно. Г'юго евакуювався на дах. Але навіть тут він не знайшов спокою і тиші. У кишені завібрувало. Черговий дзвінок від чергового невідомого номера. Хто на цей раз? TMZ? The New York Post? National Enquirer? Він підняв слухавку.

— Алло?

— Г'юго Різ? Це Томас Ларрабі із Shelf Talker.

— Ніколи не чув про таке видання.

— Ми відомий літературний блог.

— Що таке блог? — поцікавився Г'юго з чистою неприхованою зловтіхою.

— Це, ну... це...

— Проїхали. То чого вам треба?

— Ми сподіваємося, у вас знайдеться час відповісти на кілька запитань...

— Мій ліміт — одне запитання.

— Ой, гаразд, добре, — сказав він. Г'юго почув, як він гортає сторінки блокнота.

— Який він, справжній Джек Мастерсон?

— Чудове запитання.

— Дякую.

— Якщо я коли-небудь зустріну справжнього Джека Мастерсона, я вам повідомлю.

Г'юго поклав слухавку. Де всі ці люди знаходили його номер? Оскільки він стояв на даху, у нього вистачало мобільного покриття, щоб погуглити блог Shelf Talker. Цілком очікувано, у цього відомого літературного блогу було аж сімнадцять підписників, більшість з яких, ймовірно, були російськими ботами. Але запитання було непогане. Який він, справжній Джек Мастерсон? Г'юго хотів би це знати.

Одного дня торік — зненацька, без жодного попередження чи пояснення — Джек встав з ліжка і знову почав писати. І потім — знову-таки без пояснень, попереджень, нізвідки й раптово — він вирішив влаштувати конкурс у власному будинку на острові. Старий любив рутину, власну приватність, спокій

і тишу. Подібні на метеликів екстраверти не селяться на приватних островах. Ні, Джек був яким завгодно антонімом соціального метелика — скажімо, міллю-інтроверткою. Втім, уже цілий тиждень його дім переживав навалу незнайомців. Чому?

Коли Г'юго запитав у нього, Джек просто відповів:

— А чому ні?

Він зводив Г'юго з розуму. Щоразу. Але таким вже був Джек — живою загадкою у людській подобі. Чи зустрічав Г'юго справжнього Джека? Може, один раз. Може, колись дуже давно.

Після того як Г'юго виграв конкурс на посаду нового ілюстратора, Джек Мастерсон особисто зателефонував йому, запросив на кілька місяців на Годинниковий острів. Там запропонував зупинитися в одній з численних гостьових кімнат або навіть у гостьовому котеджі, якщо він забажає. У свої двадцять один Г'юго жодного разу не виїжджав з Великої Британії, не кажучи вже про подорожі за океан. Чи міг він відмовитись? Дев'ять ніколи не пробачив би йому.

Для хлопця це був перший політ літаком — з лондонського Гітроу до нью-йоркського аеропорту імені Кеннеді. Там на нього чекав чорний кадилак, щоб відвезти до видавництва Lion House Books на Мангеттені на зустріч з Джековими редактором та художньою командою. Одна ніч у Ritz (оплатив Джек) і ще один рейс до Портленда наступного дня. Ще одне авто. Потім пором. І ось він стояв на причалі Годинникового острова — ще тиждень тому він міг би поклястися, що це місце існує лише на сторінках книжок, які він щовечора читав своєму братові.

Він очікував, що його зустріне прислуга, можливо, дворецький у лівреї, але ні прислуги, ні свити там не було. Тільки Джек Мастерсон власною персоною, одноосібно. Якби він уявляв Джека якимось мажорним мудилом, то був би здивований побачити нормального на вигляд чувака років п'ятдесяти у темно-синьому кардигані та світло-блакитній сорочці, настільки заляпаній чорнилами, наче він десять раундів боксував з перовою ручкою та програв.

— Приємно познайомитись особисто, — сказав йому Джек, наче це Г'юго, а не він, був знаменитістю. — Ласкаво просимо на Годинник.

Г'юго навіть не пам'ятав, що відповів тоді. *Чудовий острів? Чи Дякую? Класичне Ви в порядку?* — таке привітання, здавалося, часто збивало американців з пантелику. Можливо, знесилений, він не сказав нічого, окрім похмурого *Привіт*.

Після цього, згадував він, Джек запропонував йому перекусити, але гордість Г'юго завадила визнати, що він помирав з голоду. Хлопець сказав Джеку, що вони мають одразу братися до роботи, якщо справді хочуть створити сорок нових обкладинок за шість місяців. Молодий ідіот, він прикидався таким діловим. А тим часом Джек водив його годинами острова. «Пляж о П'ятій і Щонайпівденніше о Шостій — чудові місця для барбекю», — сказав Джек. Г'юго мав зупинитись у Гостьовому котеджі Сьоме небо, але міг працювати у головному будинку, якщо він вважав за потрібне. Там була купа порожніх кімнат і торт на кухні.

Джек показав йому білі альпійські суниці, які вирощував у своїй теплиці («Спробуй, Г'юго. Вони на смак як ананас!»), припливні ставочки («Якщо побачиш морську зірку, затримай її. Маю в неї дещо запитати»), удовин майданчик, звідки можна було побачити весь острів («Тут можна заночувати, якщо бажаєш помилуватися зорями й не проти, щоб кажани гадили тобі на обличчя»). Хіба вони не мали працювати над якимось величезним проектом? Зрештою бідолашний старий обличив спроби трохи розслабити Г'юго. Коли Джек запитав хлопця, чи хоче той перепочити перед початком робіт, він лише відмахнувся.

— Краще почати одразу, — сказав Г'юго. Чотирнадцять років по тому йому хотілося повернутися назад у минуле й достукатись до себе молодого, сказати собі перестати прикидатися серйозним художником — з ніг до голови у чорному, зі злими очима та паршивим характером. Йому знадобилося кілька років,

щоб зрозуміти — цей серйозний художник існував лише в його уяві. Це був оксиморон, і саме Джек намагався пояснити йому це ще в перший день їхнього знайомства.

Під час короткої екскурсії домом Джека, Г'юго вдавав, наче не був вражений кожною кімнатою. Безцінні перші видання у бібліотеці. Обідній стіл на дванадцять персон. Кухня розміром з квартиру його матері. Портрети покійників, які не мали до Джека жодного стосунку. Скелети кажанів у скляних рамах-ящичках. Таємна панель, яка вела через таємний коридор до таємного виходу в не-такий-вже-й-таємний сад. І всюди годинники — і звичайні, і пісочні, і сонячні. Навіть із маятником. Це місце нагадувало літній будинок божевільного вікторіанського вченого. Г'юго був у захваті. Джеку він казати цього, звичайно, не збирався.

— Ласкаво просимо до моєї письменницької фабрики, — сказав Джек, коли вони зайшли до останньої кімнати. Ще більше книжкових полиць. Письмовий стіл, величезний, наче човен, і — за словами Джека — з човна і зроблений.

— Письменницької фабрики? — запитав Г'юго.

— У Віллі Вонки була шоколадна фабрика, де він катував і винагороджував дітей. У мене ж моя письменницька фабрика, де я катую і винагороджую дітей. Тільки на папері, звісно.

Він показав на колекцію друкарських машинок — півтора десятка чи навіть більше механічних та електричних. Червона Olivetti. Чорна Smith Corona. Блідо-блакитна Royal. Неоноворожева Olympia. Усі вони видавалися старшими за Г'юго щонайменше на років десять-двадцять.

— Друкарські машинки? — поцікавився Г'юго, коли Джек сів за стіл: перед ним стояла помаранчева друкарська машинка з відтиском Hermes Rocket на металевій поверхні. — Стародобра класика? Не користуєтесь комп'ютерами?

— Вони занадто тихі, — сказав Джек. — Мені потрібно щось достатньо гучне, щоб я не чув, як мої персонажі кричать та благують про допомогу.

Г'юго починав думати, що Джек, можливо, трохи несповна розуму.

— Та й задоволення більше, — додав Джек. — Навіть Терлу подобається допомагати мені писати. Іди-но сюди, Терл.

Якби Г'юго і помітив домашнього крука Джека раніше, то подумав би, що це статуетка чи щось таке. І проігнорував би його. Але він не зміг проігнорувати його зараз, коли той злетів з жердинки біля південного вікна і приземлився на стіл Джека біля східного. Крук. Справжній живий чорний крук з розмахом крил довжиною з Г'югову ногу.

— Це ж крук, — Г'юго показав пальцем на птаха. — Звідки він узявся?

— З неба, — відповів Джек, який гладив блискучі крила Терла.

— Велика пташка, еге ж?

— Ой, та він ще малюк. Ну, величенький малюк. У вас у Лондоні хіба немає круків?

— Є тауерські круки, але додому їх брати не дозволяють. Хоча я завжди хотів, — визнав Г'юго. — Не зміг придумати, як сховати крука під пальтом.

— Можеш погладити його. Він дозволить.

Г'юго мав погладити крука, бодай для того, щоб розповісти Дейві про це. Він повільно наблизився до птаха, який, здавалося, був цілком задоволений тим, що сидить на Джековій друкарській машинці й дзьобає клавіші. Птах підняв голову, коли Г'юго був уже зовсім близько; його чорнючі очі виблискували.

— Гаразд, друже, — сказав Г'юго і повільно погладив птаха по голові раз, потім ще, і після цього сміливість його покинула. Дзьоб мав зловісний вигляд. Але щойно зупинився, йому захотілося зробити це знову. Він погладив крило, і Терл дозволив це, навіть не заперечуючи. Може, старий Джек і був божевільним, але він мав добрий смак на дивних домашніх тварин.

— Я знайшов його напівмертвого в лісі після бурі. Матері не було поруч, тож довелося виростити його власноруч. Тепер занадто ручний, щоб випускати його назад у небесну блакить.

— Він чудесний, — сказав Г'юго, наважуючись знову погладити птаха по лискучій голівці.

— Радий, що він тобі подобається. Ви двоє можете подружитись.

Г'юго усміхався, і Джек підловив його на цьому. Він не любив, коли хтось ловив його на усмішці. Серйозні художники не усміхалися. Вони бурмосилися.

Він відсмикнув руку і запхав її до кишені.

— То який у нас план? — запитав Г'юго, повертаючи розмову до роботи.

— Ти читав мої книги, чи не так? — Джек встромив чистий лист паперу у друкарську машинку і почав вистукувати по клавішам.

— Так, я читав їх моєму брату Дейві, — Г'юго доводилося говорити голосніше через стук клавіш.

— І мій редактор чи хтось із Lion House пояснили тобі вчора весь процес?

— Вони сказали мені, що і як треба зробити.

Артдепартамент видавництва прочитав йому довгу лекцію про створення обкладинок. Книги серії про Годинниковий острів були особливими, сказали йому, тому що обкладинки для них і досі малювали вручну, а не створювали на комп'ютері. Це було побажання Джека (хоча те, як вони сказали *побажання*, змусило Г'юго подумати, що це була скоріше *вимога*). Картини будуть виставлятися на книжкових івентах та під час шкільних екскурсій, передаватися до дитячих лікарень і сімейних притулків.

Потім вони дали йому список технічних вимог — матеріал, фарба, розміри. Він міг би піти геть, але вони також сказали йому, скільки заплатять за обкладинку, що змусило його залишитись і уважно вислухати. Це були копійки порівняно з тим, що Джек заробляв на книжці, але це було більше грошей, ніж Г'юго чи його мама бачили за все життя. І ось він був тут, у штаті Мен, розмовляв із божевільним, який мав крука за співавтора.

— Ну тоді вперед. Малюй. Розважайся.

— Мені треба трохи більше допомоги, ніж просто *розважайся*.

Джек продовжував друкувати, і почав декламувати:

*Ми майстерні музйки,
Ми мрійники мрій,
Біля пірсів самотніх блукаємо дикі,
Коло річок безлюдних тримаємо стрій.
Світ покинули ми і втратили в мить,
Тільки місяця сяйво у спини горить.
З місяця зсунути землю готові мерцій,
Світового прогресу ми вічний рушій.*

Джек зупинився на мить, щоб сказати:

— Перша строфа. «Ода» Артура О'Шонессі. Завжди вказуй свої джерела.

І продовжив шалено друкувати.

— Поезія не вирішить моїх проблем, — сказав Г'юго, майже перекрикуючи клацання клавіш.

Нарешті Джек забрав руки від машинки. Тиша була райською.

— Навіщо комусь мати проблеми, які не може вирішити поезія? — запитав він.

Чи цей чоловік не розумів напруги, яка тисла на Г'юго? Видавець Джека сказав, що кожна книга серії про Годинниковий острів розійшлася накладом у понад десять мільйонів примірників, і їх було сорок. Десять мільйонів, і так сорок раз — такий усний підрахунок був під силу навіть художнику.

— Ви багатий, — сказав Г'юго. — Я не казатиму, що вам треба за це просити вибачення, — хоча Г'юго думав, що варто було б. — Але ось та сумка, — він вказав на свою чорну спортивну сумку, — це все, що в мене є в цьому світі. Я не можу провалити це завдання. Ви маєте допомогти мені більше, ніж словами *розважайся*.

— Малий, оце, — Джек вказав на сторінку у своїй друкарській машинці, — це моє мистецтво. Оте, — він показав на картину із зображенням Годинникового острова, написану темперою на папері. Саме її Г'юго подав на конкурс, — це твоє мистецтво. Ти не вказуєш мені, як творити моє мистецтво. А я не кажу тобі, як творити твоє.

— Джеку?

— Так, Г'юго?

— Допоможіть мені творити моє мистецтво.

Джек відкинувся на спинку свого зеленого поворотного крісла. Старезні колеса скрипнули, від чого Терл затріпотів крилами й повернувся на свою жердину.

— Який найкращий подарунок ти коли-небудь отримував? — запитав Джек. — І не треба мені казати те, що я, по-твоєму, хочу почути, щось про те, як вчитель підтримав тебе і це був найкращий подарунок. Я про іграшки. Набір барабанів. Лук і стріли. Щось, що приніс тобі Санта або незаміжня тітка з грошима і старою образою на твою матір.

— Бетмобіль*, — відповів Г'юго. Він майже почервонів від цього зізнання, але надто любив ту штуку, щоб це заперечувати. — Мама якось нашкребла грошей, щоб купити мені радіо-керований Бетмобіль. Гадаю, він був уживаний. Мабуть, вона знайшла його в благодійному магазині, але він був у коробці і працював як новенький.

— Ти грався з ним?

— Звичайно. Я, еее... Боже... — Г'юго посміхнувся, згадавши себе у дитинстві. — Я грав з ним, аж поки в нього не згорів мотор і не відвалилися колеса.

— Як думаєш, як почувалася б твоя матір, якби ти навіть не дістав його з коробки? Просто поставив на полицю і милувався здаля?

* Бетмобіль — автомобіль супергероя Бетмена, персонажа коміксів і художніх фільмів, яким він користується для боротьби зі злочинністю.

Г'юго пам'ятав, як матір сміялася до хрипоті, коли маленька чорна машинка роз'їжджала по столу, по квартирі, навколо її щиколоток, навіть коли вони снідали.

Вона вдавала, ніби сердиться через це, але її очі завжди сміялися. Він навіть чув, як вона хвалилася сусідці Керол, що знайшла іграшку для Г'юго, якою той тижнями бавиться без упину.

— Це розбило б її серце.

— Ось, — сказав Джек так, наче він підтвердив його думку. Яку думку?

— Що «ось»?

— Бог — ну або хто на цій планеті за все відповідає — одного дня напився на роботі і вирішив подарувати мені талант письменника. Як я бачу, у мене є два варіанти на вибір. Я можу покласти цей подарунок на дальню полицю, і щоб ніхто не міг сміятися з мене за те, що я з ним граюся, — він посміхнувся і зморшки у кутиках його очей стали настільки глибокі, хоч державні таємниці ховай. — Або я можу отримувати задоволення і гратися з цим подарунком, аж поки не згорить мотор і не відваляться колеса. Я вирішив гратися. І я пропоную вам, молодий чоловіче, вчинити так само. Йди і малюй, кресли, збирай колажі або що завгодно — що забажаєш. Повертайся, коли з полотна валитиме дим. І заради бога, хоч трохи повеселись. Згода?

Тоді Джек махнув рукою, відпускаючи Г'юго. І що йому залишалося робити? Він пішов і розважався, хоча б для того, щоб довести Джеку, що він неправий. Але довести Джеку, що той не правий, Г'юго, звісно, не зміг. Три дні по тому він намалював обкладинку «Машини-привида», одинадцятої книги серії. На ній не було ніяких сов-піратів, але були усміхнений місячний серп, дві зірочки замість очей і хлопчик років десяти, який дерся неможливими ешерівськими* сходами до нічного неба,

* У стилі робіт Мауріца Корнеліса Ешера — нідерландського художника-графіка, відомого зображенням сходів та викривлених у просторі симетричних об'єктів.

а позаду нього на сходах висів димчастий привид у формі хлопчика, якого він переслідував. Тінь у вікні будинку на Годинниковому острові була силуетом Мастермайнда, який спостерігав за перегонами хлопчика і його привида до Місяця.

Обкладинка була дивна і гарна, і Г'юго дійсно отримав задоволення, поки малював її. Він пам'ятає, як показав її Джеку, та як почувався ніяково, налякано, гордо і тупо водночас. Як мала дитина, яка чекає, що її похвалять.

Джек дивився і вивчав, придивлявся, відходив назад, знову підходив ближче і проводив кінчиком пальця по дивних намальованих сходах, що вели скрізь і в нікуди. Потім тихо пробурмотів:

— «Вчора на сходах я стрів чоловіка, якого там не було. Сьогодні не бачив я знову його. О, добре прогнати його би було!»* — і тихо додав: — Г'юз Мернс.

Так, так. Завжди вказуй свої джерела.

Чи в цей момент Г'юго побачив справжнього Джека Мастерсона? Коли він став свідком того, як усмішка зникає і трохи підіймається завіса? Але хто з них був справжнім Джеком? Місяць, який спостерігав з гори? Хлопчик, якого переслідували привиди, поки він біг до світла? Чи самотній Мастермайнд, замкнений у пастці за склом, нездатний втрутитися у світ, де привиди переслідують навіть дітей?

— Вам подобається?

— Вона ідеальна, — відповів Джек. Він не посміхався, але якимось чином випромінював глибшу радість. Він легенько штурхнув Г'юго ліктем. — Одна є. Залишилось тридцять дев'ять.

До кінця другого тижня Г'юго навчився малювати у компанії крука, який сидів на його мольберті. До кінця місяця він закінчив п'ять обкладинок, і вони були кращими за будь-які його

* Перша строфа вірша «Антигоніш» американського поета Вільяма Г'юза Мернса. Вірш названо на честь однойменного містечка, у якому повідомляли про контакти з привидами.

уявлення про власні можливості. А до Різдва Г'юго закінчив роботу і був найнятий для створення нових обкладинок — від сорок першої книги Годинникового острова і до нескінченності.

Різдвяного ранку, за два дні до повернення у Лондон, назад до Дейві, він розгорнув пакунок. Всередині був вінтажний радіокерований іграшковий Бетмобіль — у чудовому стані. Г'юго подарував його Дейві, і той грався машинкою, аж поки не відвалилися колеса.

Тепер чоловік дивився, як останній за день човен відчалює від причалу. Напевно, вже можна повертатися в дім. Але спершу він розвернувся, щоб ще раз оглянути весь острів. Важко було повірити, що він незабаром покине його, переїде, продовжить своє життя деінде, як мав зробити багато років тому, хотів він того чи ні.

Коли сонце сіло, Г'юго спустився вниз у будинок. Все було більш-менш на місці. Завтра прибудуть перші конкурсанти, і він планував залишитися до кінця конкурсу, щоб переконатись, що ніхто нічого більше не зламає. Зокрема Джека.

Особливо Джека.